

Име на защитената зона: Палакария

Код по Натура: BG0002084

Описание на района на проучване

Защитена зона Палакария се намира в Южна България между планините Витоша и Рила. Обхваща западната част на Самоковската котловина - Палакарийското котловинно поле с поречието на река Палакария, ляв приток на р. Искър. На запад границата преминава по склоновете на Витоша и Верила в землищата на с. Ярлово и следва очертанията на котловината, като на изток достига до р. Искър и гр. Самоков. Котловината представлява дъно на съществувало през плиоцена сладководно езеро. В по-късен период от планината започват да се натрупват алувиални и ранногледациални наслаги. Днес тя е добре овлажнено котловинно поле със средна надморска височина от 950 m. В средата му се издигат възвишения с тектонски произход. За котловината е типична продължителната, сравнително мека зима с късно снеготопене. Основни местообитания тук са мезофилните тревни съобщества (ливади с ниски и умерено високи треви, мочури, пасища), обработваемите площи и пустеещите земеделски земи. От горите преобладават смесените и иглолистните разположени основно по склоновете на околните планини, като голям процент от тях са изкуствени плантации.

В обхвата на проучването на гнездовата орнитофауна, през м. май 2012 г. са обследвани 10 пробни площадки (UTM 1x1 km квадрата), които влизат в състава на 4 UTM 10x10 km квадрата. Направени са общо 893 броя орнитологични наблюдения.

Площадките са избрани на случаен принцип с цел да се избегнат субективни фактори при свободен избор на изследваните площи и да се гарантира представителността на всички местообитания и видове в зоната. В границите на пробните площадки са представени местообитанията:

- Влажни и мезофилни тревни съобщества;
- Селскостопански площи, засети предимно с житни култури и картофи;
- Течащи води;
- Крайречни гори и храсталаци;
- Широколистни гори;
- Иглолистни насаждения;
- Населени места.

Резултати от проучването на орнитофауната

В хода на проучването и картирането на гнездовата орнитофауната, през 2012 г. в защитената зона са установени общо 940 индивида от 53 вида, представители на орнитофауната. Установени са 9 вида предмет на опазване в защитената зона, от общо 14 вида (Таблица 36).

От регистрираните видове най-широко разпространени (регистрирани в над 50% от пробните площадки) са: *Ciconia ciconia*, *Buteo buteo*, *Coturnix coturnix*, *Alauda arvensis*, *Saxicola rubetra*, *Acrocephalus palustris*, *Lanius collurio*, *Corvus corone cornix*, *Emberiza hortulana*, *Miliaria calandra*.

Други видове с добро представителство (регистрирани в над 30% от пробните площадки) са: *Aquila pomarina*, *Falco tinnunculus*, *Crex crex*, *Cuculus canorus*, *Merops apiaster* (мигпурацу), *Hirundo rustica*, *Sylvia nisoria*, *Sturnus vulgaris*, *Carduelis chloris*.

Данните от картирането сочат, че СЗЗ „Палакария“ е запазила националното си значение за видовете бял щъркел (*Ciconia ciconia*), пъдпъдък (*Coturnix coturnix*) и ливаден дърдавец (*Crex crex*), макар че последните два вида са регистрирани с по-ниска численост в сравнение с предишната инвентаризация на зоната през 2005 година. Видовете градинска овесарка (*Emberiza hortulana*), ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), червеногърбата сврачка (*Lanius collurio*) и сив кълвач (*Picus canus*) са запазили представителността на популациите си.

Полевите данни сочат и че СЗЗ „Палакария“ вероятно е от значение и за националните популации и на малкия креслив орел (*Aquila pomarina*), мочурното шаварче (*Acrocephalus palustris*) и ръждивогушото ливадарче (*Saxicola rubetra*).

По време на полевите проучвания в няколко последователни дни в общо 4 пробни площадки са установени и хранещи се и ношуващи червеноноги (вечерни) ветрушки (*Falco vespertinus*). Въпреки, че няма данни видът да се размножава на територията на СЗЗ „Палакария“, тя вероятно е от значение за мигриращи и неразмножаващи се индивиди като място за хранене и почивка.

Установена е значителна плътност на червеногушото ливадарче в проучените участъци, като плътността на червеногърбата сврачка и градинската овесарка е също значителна.

Бележки върху състоянието на местообитанията

С оглед констатираните заплахи, цялостното състояние на местообитанията на видовете предмет на опазване в зоната не може да бъде определено като добро. Голяма част от местообитанията за подложени на унищожаване в резултат на култивация.

Таблица 36. Установени видове обект на опазване в защитената зона през 2012 г. и данни за видовете предмет на опазване към 2007 г.

Вид	Численост на гнездовата популация (дв.) Оценка 2007	Данни от пробни площадки – проучване 2012 (дв)	Бележки
Черен щъркел <i>Ciconia nigra</i>	1	1-2	
Бял щъркел <i>Ciconia ciconia</i>	134	13 - 46	
Пъдпъдък <i>Coturnix coturnix</i>	165-210	14-28	
Ливаден дърдавец <i>Crex crex</i>	80-108	5-9	
Бухал <i>Bubo bubo</i>	1		
Козодой <i>Caprimulgus europaeus</i>	5-50		
Земеродно рибарче <i>Alcedo atthis</i>	2		
Сив кълвач <i>Picus canus</i>	1-4	1-2	
Черен кълвач <i>Dryocopus martius</i>	1-3		
Сирийски пъстър кълвач <i>Dendrocopos syriacus</i>	12-38	1	
Горска чучулига <i>Lullula arborea</i>	33-108		
Ястребогушо коприварче <i>Sylvia nisoria</i>	3-25	9-26	
Червеногърба сврачка <i>Lanius collurio</i>	110-880	9-83	
Черночела сврачка <i>Lanius minor</i>	0-2		
Градинска овесарка <i>Emberiza hortulana</i>	3-27	18-36	

Установени заплахи

В границите на зоната са установени следните заплахи за местообитанията и видовете:

3. Култивиране (изораване) на влажните ливади и пасища, явяващи се основно местообитание на орнитоценозата в зоната;
4. Планове за разширение на индустриалната зона на гр. Самоков, която ще засегне влажни ливади в и извън зоната;
5. Планове за открит добив на инертни материали в землището на с. Поповяне, което ще доведе до унищожаване на тревни съобщества и обработваеми земи и ще промени хидрологичния режим на района – по-ниски водни нива ще повлияят неблагоприятно влажните ливади и заливните площи около на реките в много по-голяма площ от тази на самата кариера.;
6. Изграждане на фотоволтаични паркове – вече има изграден такъв в землището на с. Алино (координати N42.396942°; E23.369689°);
7. Незаконна сеч на крайречна растителност;
8. Изхвърляне на токсични селскостопански препарати.

Снимков материал

Снимка 36 Заливни влажни ливади до река Палакария, в землището на с. Поповяне

Снимка 37. Разорани ливади в ЗЗ „Палакария”